



ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စာတမ်းတို

၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ

အကျဉ်းချုပ်

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စာတမ်းတိုတွင် ခွဲထွက်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် မည်သို့လုပ်ဆောင်ပုံ၊ ချဉ်းကပ်ပုံများကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။ ခွဲထွက်ခြင်းကိုစွဲနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အဓိက ရွေးချယ်ဖွယ်ပုံစံများဖြစ်သော ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ခွင့်ပြုခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်းနှင့် နှုတ်ဆိုတံနေခြင်း စသည်တို့အကြောင်း ဆွေးနွေးထားသည်။

စာရေးသူအကြောင်း

Tom Ginsburg သည် ချီကာဂိုတက္ကသိုလ် ဥပဒေကျောင်းတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေဆိုင်ရာ Leo Spitz ပါမောက္ခတစ်ဦးဖြစ်ပြီး American Bar Foundation ၏ သုတေသနအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးလည်းဖြစ်ပါသည်။ International IDEA ၏ အကြီးတန်းနည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံပေးတစ်ဦးအဖြစ်လည်း တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက် ရှိသည်။

ရှင်းလင်းချက်

International IDEA ၏ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများသည် တစ်စုံတစ်ရာသော အမျိုးသားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများနှင့် သီးခြားကင်းလွတ်ပါသည်။ ယခု ထုတ်ဝေမှုတွင် ဖော်ပြထားသောအမြင်များသည် International IDEA ၏ အမြင်များကို ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။ ယင်း၏ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များ၊ အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များ ၏အမြင်များကိုလည်း ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

ယခုပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုတွင်ပါဝင်သော နိုင်ငံများနှင့် ဒေသများ၏ အမည်နာမကိုးကားချက်များသည် ဖော်ပြ ထားသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ မူဝါဒ၊ သို့မဟုတ် တရားဝင် အဆင့်အတန်းနှင့် ပတ်သက်၍ International IDEA ၏ တရားဝင်ရပ်တည်ချက်ကို ကိုယ်စားမပြုပေ။

ယခုထုတ်ဝေမှုတွင် ဖော်ပြထားသောအမြင်များသည် နော်ဝေ နိုင်ငံခြားရေးရာဝန်ကြီးဌာနနှင့် လူ့အခွင့်အလမ်းနှင့် တို့၏ အမြင်များကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားခြင်းမဟုတ်ပေ။

© 2018 International Institute for Democracy and Electoral Assistance

နိုင်ငံတော်မှ ခွဲထွက်ခြင်း Secession

Tom Ginsburg

၁။ ခွဲထွက်ခြင်း - အရင်းမူလနှင့် ဆင်ခြင်စဉ်းစားပုံများ

ပထမဆုံးသော ခေတ်သစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဌာန အတည်ပြုခဲ့သည့် အချိန်မှစပြီး ခွဲထွက်ခြင်းဆိုင်ရာ အယူအဆသည် စပိန်မှသည် ယူကရိန်း၊ တန်ဇမ်နီးယားစသည့် နိုင်ငံများအထိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုံစံရေးဆွဲရာတွင် အလွန်အရေးကြီးသော ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ခွဲထွက်ခြင်းဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသည် အများအားဖြင့် နိုင်ငံသစ်တစ်ခုဖြစ်လာရန်၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အနီးအနားရှိ နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် ပေါင်းစည်း သွားရန်အတွက် မူလနိုင်ငံကိုစွန့်ခွာခွဲထွက်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံများစွာတို့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပုံစံချမှတ်ရာ၌ နယ်မြေတစ်ခု သို့မဟုတ် နယ်မြေများစွာတို့၏ ခွဲထွက်ရေးတောင်းဆိုမှုများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် အဓိကကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်ကာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအသစ်ရေး ဆွဲရန် ထပ်မံတောင်းဆိုမှုများကိုလည်း ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြဌာန်းပြီး ဖြစ်လျှင် ခွဲထွက်ရေးသမားများ၏ တောင်းဆိုမှုများသည် ယင်းနောက်တွင်ဖြစ်လာမည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အလျှော့အတင်းညှိနှိုင်းမှုများအပေါ် ကြီးမားသောဖိအားများ သက်ရောက်စေ နိုင်သည်။ အကယ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို နိုင်ငံများကို အတူတကွပေါင်းစည်းထားရန်ကိရိ ယာများအဖြစ် အသုံးပြုထားခဲ့လျှင် ခွဲထွက်ရာတွင် စနစ်တကျဖြစ်စေရန်ကိုလည်း ယင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများက ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။

ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် မည်သို့မည်ပုံ ပြုမူ သတ်မှတ်လုပ်ဆောင်ကြသည်ကို ယခုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ စာတမ်းတိုတွင် အနှစ်ချုပ်တင်ပြ ထားသည်။ အဓိကအားဖြင့် ချဉ်းကပ်ပုံ သုံးမျိုးရှိကာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် (က) ခွဲထွက် ခြင်းကိုတားမြစ်နိုင်သည် (ခ) ယင်းအကြောင်း နှုတ်ဆိုတံနေနိုင်သည် သို့မဟုတ် (ဂ) နိုင်ငံတွင်းရှိ နယ်မြေတစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော နယ်မြေများကို သတ်မှတ်ထားသော အခြေအနေ အမျိုးမျိုးနှင့် ညီညွတ်လျှင် ခွဲထွက်ခြင်းခွင့်ပြုနိုင်သည်။ နောက်ဆုံးနည်းလမ်းကို အသုံးပြုခဲ့လျှင် နောက်ထပ်ဖြေဆိုရန်လိုအပ်မည် မေးခွန်းများထပ်ရှိလာသည်။ ယင်းတို့တွင် ခွဲထွက်ရန် မည်သူက အစပျိုးလုပ်ဆောင်နိုင်သနည်း၊ မည်သူ၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သနည်း၊ မည်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အတိုင်း လုပ်ဆောင်ရမည်နည်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ မည်သည့်ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းကို အသုံးပြု သည်ဖြစ်စေ နယ်နိမိတ်စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများဖြစ်လာခဲ့လျှင် ဖြေရှင်းမည့်နည်းလမ်းကို သတ်မှတ်ထားရန်မှာ အလွန်အရေးကြီးသည်။



ခွဲထွက်ခွင့် ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသည် အများအားဖြင့် သီးခြားနိုင်ငံ သစ်တစ်ခုအဖြစ် ထူထောင်ရန်အတွက် မူလနိုင်ငံတော်ကို စွန့်ခွာခွဲထွက်ခွင့်ရှိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (အချို့သော ဖြစ်စဉ်များတွင်မူ တည်ရှိနေပြီးဖြစ်သည့် အခြားသောနိုင်ငံတစ်ခုနှင့် သွားရောက်ပေါင်း စည်းခွင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။) ခွဲထွက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများသည် နိုင်ငံ တကာဥပဒေများတွင် နောက်ခံအဖြစ်တည်ရှိနေသော စည်းမျဉ်းနှစ်ခုပေါ်တွင် အခြေပြုကြသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ နိုင်ငံများသည် မိမိ၏နယ်မြေများကို တစ်စုတစ်စည်းတည်း ပေါင်းစည်းထားရှိနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို ပိုင်ဆိုင်ပြီး နိုင်ငံအစိတ်အပိုင်းများကို သီးခြားခွဲထုတ်ခြင်းမပြုနိုင်ပေ။ ဒုတိယတစ်ခုမှာ နိုင်ငံတွင်းရှိ လူနည်းစုများအပါအဝင် ပြည်သူများတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် ရှိသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေများအရ ခွဲထွက်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ် (ဥပမာအားဖြင့် ကြီး နိုင်ငံများ၏ ကိုလိုနီနယ်မြေများစွန့်လွှတ်ခြင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ) သော်လည်း နိုင်ငံ တွင်းရှိအုပ်စုများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ဖော်ဆောင်ပေးရာတွင် အသုံး ပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းအများအနက် တစ်ခုမှာ ခွဲထွက်ခွင့်ပေးခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် နောက်ခံ အယူအဆအရ ခွဲထွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုနိုင်ရန်အတွက် အပြန်အလှန် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်သဘောတူညီရန် လိုအပ်သည်။ ယင်းသဘောတူညီချက်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်မူဘောင်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများက ပြဌာန်းပေးနိုင်သည်။

များမကြာမီကာလကပင် အချို့သောအခြေအနေများအောက်တွင် တစ်ဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်း ကို နိုင်ငံတကာဥပဒေများက လက်ခံနိုင်သည်ဟူသော ပြောဆိုမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ကိုဆိုဗို (Kosovo) သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် သီးခြားအုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် ဆယ်စုနှစ်တစ်စုနီးပါး နေထိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဆားဘီးယား (Serbia) လက်အောက်ခံအဖြစ်မှ လွတ်မြောက် ကြောင်း လွတ်လပ်ရေးကြေညာခဲ့သည်။ ကိုဆိုဗို (Kosovo) သည် ၁၉၉၈ နှင့် ၁၉၉၉ တို့တွင် စစ်ပွဲ များ၏ အဓိကစစ်မြေပြင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ လွတ်လပ်ရေးကြေညာမှုသည် နိုင်ငံတကာတရားရုံးသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး ယင်းတရားရုံးက ပြတ်သားမှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချမှတ်ခဲ့သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် က ဆိုသည်မှာ တစ်ဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းသည် ဥပဒေအမီပွားစွာဆိုချက်များအရ တရားမဝင်သည် မဟုတ်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းကို တားမြစ်ထားသည့် ယေဘုယျစည်းမျဉ်းတွင် မြွင်းချက်ရှိကြောင်း ယင်းဖြစ်စဉ်က ပြဆိုနေသည်ဟု အချို့ကပြောဆိုကြသည်။ ကြီးမားပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ရှိနေခဲ့လျှင် နိုင်ငံ၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသည် နိုင်ငံတော်၏ ခွင့်ပြု ချက်မပါဘဲ ခွဲထွက်ခွင့်ရှိနိုင်သည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်များသည် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ အတွက် လက်ခံနိုင်ဖွယ် သိပ်မရှိသော်လည်း ခရိုင်းမီးယား (Crimea) ဒေသ သီးခြားခွဲထွက်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ရုရှားနိုင်ငံ (Russia) နှင့် ပေါင်းစည်းသွားသည့်ဖြစ်စဉ်အတွက် အဆိုပါအကြောင်း ပြချက်ကို အသုံးပြုခဲ့သည်။

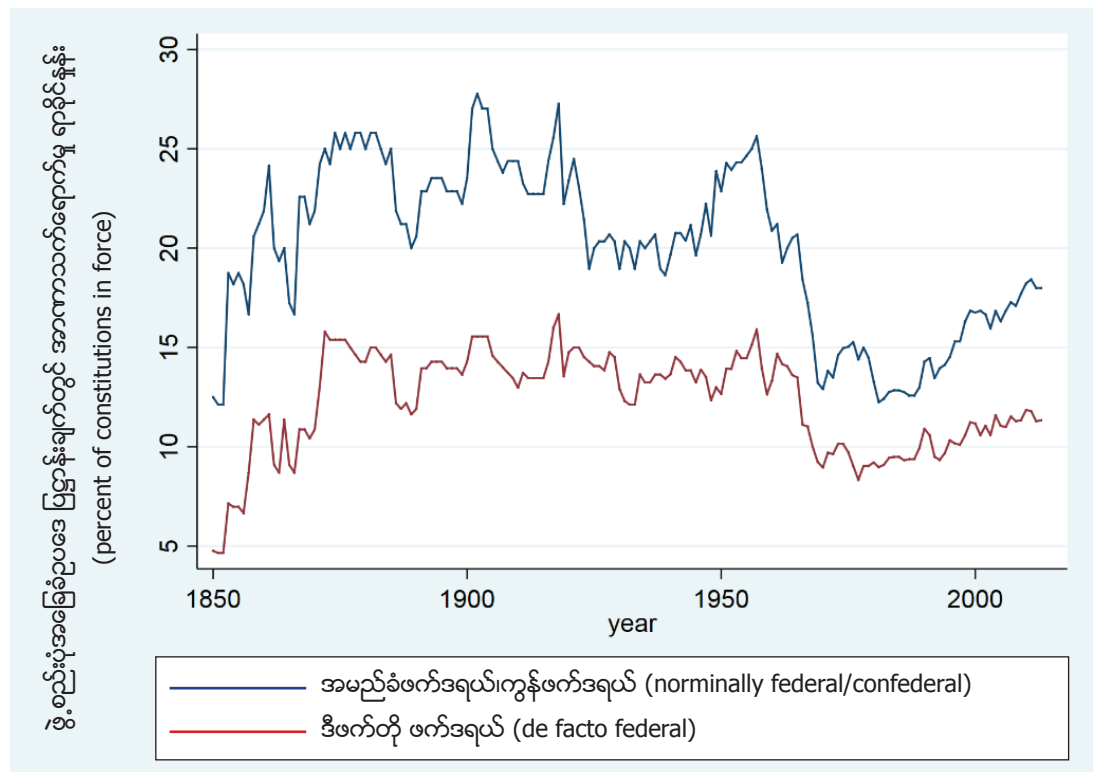
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် အပြန်အလှန် သဘောတူညီမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပုံစံချသတ်မှတ် ပေးခြင်းအပြင် နိုင်ငံများကို အတူတကွပေါင်းစည်းထားရာတွင် ကူညီပံ့ပိုးပေးသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ လည်း ပါဝင်နိုင်သည်။ အချို့သော ဖြစ်စဉ်များတွင် နယ်မြေအရတစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိနေ သော လူနည်းစုတစ်ခုသည် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံမှုကိုရရှိရန် အာမခံချက်ရှိမှသာ နိုင်ငံတစ်ခုသို့ ပေါင်းစည်းလိုသော ဆန္ဒရှိပေမည်။ ခွဲထွက်ခွင့် ပေးအပ်ထားခြင်းသည် နယ်မြေအလိုက်တည်ရှိနေ သောလူနည်းစုများအား ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံပါမည်ဟူသော အာမခံချက်ပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု အချို့ကဆိုကြသည်။ အချို့ကလည်း နိုင်ငံရေးအင်အားစုများသည် ဗဟိုအစိုးရထံမှခံစားခွင့်များ ပိုမို ရရှိစေရေးနည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ခွဲထွက်ခွင့်ကို အသုံးပြုတောင်းဆိုလာနိုင်သဖြင့် ခွဲထွက်ခွင့်များ သည် အန္တရာယ်ကြီးသည်ဟုလည်းဆိုကြသည်။ ယင်းအကြောင်းပြချက်ကြောင့် အစိုးရအများက ခွဲထွက်ရန်အခွင့်အလမ်းကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ငြင်းပယ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ခွဲထွက်ခြင်းအတွက် ထောက်ခံလုပ်ဆောင်ရန် ပိုမိုခက်ခဲစေသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ခွဲထွက်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်ရန် ပိုမိုခက်ခဲစေခြင်းဖြင့် ခွဲထွက်ခြင်းဖြစ်နိုင်ခြေကို လျော့နည်းစေသော်လည်း ခွဲထွက်ခြင်းသည် မည်သည့်နည်းဖြင့်မဆိုဖြစ်လာမည်ဆိုပါက ထိုသို့ ပွင့်လင်းလင်း တားမြစ်ထားခြင်းသည် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုခက်ခဲစေကာ အကြမ်းဖက်မှုများကိုပင် ဖြစ်လာနိုင်စေသည်။ အခြေခံကျကျကြည့်မည်ဆိုလျှင် ခွဲထွက်ရေးတောင်းဆိုမှုများသည် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် အမြဲရှိနေမည်သာဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ် ယင်းသို့တောင်းဆိုလာသည် ဖြစ်စေ၊ မတောင်းဆိုသည်ဖြစ်စေ၊ အကယ်၍ တောင်းဆိုခဲ့လျှင် မည်သို့ဆက်လက်ဖြစ်လာမည်စသည့် အခြေအနေများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာပုံစံများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အရေးပါလာသည်။

၂။ ဖြစ်နေကျပုံစံ၊ အလားအလာများနှင့် ချဉ်းကပ်ပုံများ

ယခုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာစာတမ်းတို့တွင် နိုင်ငံ၏အစိတ်အပိုင်း နယ်မြေတစ်ခုသည် ဗဟိုအစိုးရထံမှ ပုံစံတကျ တရားဝင်စွန့်ခွာခွဲထွက်ရန် အခွင့်အရေးရှိသော အခြေအနေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်။ ယခုလေ့လာသုံးသပ်မှုတွင် နိုင်ငံရပ်ခြားကို လိုနီနယ်မြေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုပေ။ အကြောင်းမှာ ယင်းတို့သည် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ အဆင့်အတန်းသတ်မှတ်ချက်ခြားနားသည့် မိုနိုနယ်နိမိတ်များဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေလမ်းကြောင်းမှ ခွဲထွက်ခြင်းကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သည်အကြိမ်အရေအတွက် တိုးပွားလျက်ရှိသည်။ ပုံ ၁ ရှိ အချက်အလက်များကို ကြည့်ပါ။ ခွဲထွက်ခြင်းကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအနည်းငယ်ကသာ ခွင့်ပြုထားပြီး အရေအတွက်ထပ်မံတိုးလျက်ရှိသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ တားမြစ်ထားသည်။ နိုင်ငံ ၉ ခုရှိ အသုံးပြုခဲ့၊ အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ၁၅ ခုတွင် ခွဲထွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုထားကြောင်း ပုံ ၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ထပ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါင်း ၆၀ တို့တွင် ခွဲထွက်ခြင်းကို အတော်အသင့် ပွင့်လင်းလင်းလင်းတားမြစ်ထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ၂၀၄ ခုတို့တွင် နယ်မြေနယ်နိမိတ်အရ “ခွဲခြားပိုင်းဖြတ်မှုမပြုနိုင်ခြင်း”ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖော်ပြထားပြီး အများစုတို့တွင် မူ ဤတို့စွန့်စပ်လျဉ်းပြီး ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြပေ။

ပုံ - ၁ ။ ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ သတ်မှတ်ပြဌာန်းချက် (၁၈၅၀ မှ - မျက်မှောက် အထိ)



အကိုးအကား - ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများနှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုစီမံကိန်းမှ အချက်အလက်များ (၂၀၁၄ ခုနှစ်)

ခွဲထွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ခွဲထွက်ခြင်းကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ခွင့်ပြုဖော်ပြထားခြင်းမှာ အတော်အသင့် တွေ့ရခဲပါသည်။ ခွဲထွက်ခွင့်များသည် ၂၀ ရာစုနှစ်ဆန်းပိုင်းတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အယူအဆများနှင့် တပြိုင်တည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့သော လီနင်ဝါဒီများ၏ အတွေးအမြင်အယူအဆများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတွင် ယင်း၏ အစိတ်အပိုင်းနိုင်ငံများ အနေဖြင့် ခွဲထွက်ခွင့်များကို ထည့်သွင်းထားခဲ့ပြီး ယူဂိုဆလားဗီးယား (Yugoslavia) အပါအဝင် အခြား ကွန်မြူနစ် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများကလည်း ထိုနည်းအတိုင်း လိုက်လံလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် လည်း ယင်းနိုင်ငံများပြိုကွဲကာ သီးခြားနိုင်ငံများ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ခြင်းသည် ခွဲထွက်ခွင့်ကြောင့် မဟုတ်ဘဲ စစ်အေးတိုက်ပွဲပြီးဆုံးသွားခြင်းကသာ အဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ပြောကြားရန်လိုပါသည်။

အကယ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသူများမှ ခွဲထွက်ခြင်းဆိုင်ရာပုဒ်မကို ထည့်သွင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လျှင်ပင် နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ပုံစံပိုင်းဆိုင်ရာ ထပ်မံဆုံးဖြတ်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေပေ သေးသည်။ ပထမဦးစွာ စဉ်းစားရမည်မှာ အခွင့်အရေးတစ်ခုကို နယ်မြေအစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို ပေးမည်လော သို့မဟုတ် နယ်မြေ အစိတ်အပိုင်းအချို့ကိုသာပေးမည်လော။ St. Kitts နှင့် Nevis၊ ဥဇဘက်ကစ္စတန် (Uzbekistan) နှင့် ဆူဒန် (Sudan) တို့တွင် အချို့သောနယ်မြေအစိတ်အပိုင်းများ (Nevis၊ Karakalpakstan၊ South Sudan အသီးသီး) တို့၏ ခွဲထွက်ရန် အယူအဆများကို ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများတွင် သုံးသပ်ဆင်ခြင်စဉ်းစားခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအခန်း ၁၀ တွင်လည်း ခွဲထွက်ခြင်းကိုခွင့်ပြုထားသည်။ ကချင်နှင့်ကရင်ပြည်နယ်များမှာ ခွဲခြားချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယင်းအခွင့်အရေးကို အခြေခံဥပဒေပြဌာန်းသည်မှ ၁၀ နှစ်ကာလ အတွင်း ကျင့်သုံးခွင့်မပြုပေ။ ယင်းပြဌာန်းထားသည့်အပိုင်းများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း ပြီး အငြင်းပွားဖွယ်များလည်း များစွာရှိနေခဲ့ပေသည်။

ဒုတိယအချက်မှာ ခွဲထွက်ရန် တောင်းဆိုခြင်းအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ အဘယ်တို့ နည်း။ ဆက်စပ်၍ ယင်းခွဲထွက်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မည်သူက အတည်ပြုရမည်နည်း။ နိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေများ တစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိနေမှုကို အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ရန်မှာ ခွဲထွက်ရန်ကြိုးပမ်း သော နယ်မြေကသာ မဲပေးဆုံးဖြတ်ရမည်လော၊ တစ်နိုင်ငံလုံးက မဲပေးဆုံးဖြတ်ရမည်လော စသည် မေးခွန်းများဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ခွဲထွက်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော အငြင်းပွားမှုများကို မည်သူက ဖြေရှင်းမည်နည်း။ ဤမေးခွန်းများနှင့် အခြားကိစ္စရပ်များသည် ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ မည်သို့ မည်ပုံဆက်လက်ဖြစ်လာမည်၊ ယင်းတို့ အောင်မြင်မည် သို့မဟုတ် ကျရှုံးမည်၊ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ငြိမ်းချမ်းမည် သို့မဟုတ် ကြမ်းတမ်းမည် စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ အရေးပါလာနိုင်သည်။

အချို့သောဖြစ်စဉ်များတွင် နိုင်ငံ၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခွဲထွက်ရာတွင် အသုံးပြုရမည့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများက ပြဆိုထားသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် ယင်းနယ်မြေ အစိတ်အပိုင်းတွင်နေထိုင်သော ပြည်သူများ၏ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲမှတစ်ဆင့် ရရှိမည့် သဘောတူညီချက် လိုအပ်သည်။ ယင်းအဆင့်နောက်တွင် အဆုံးအဖြတ်ပြုရန်အတွက် နိုင်ငံတော် အဆင့် လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အခြားအဆင့်များ၏ သဘောတူညီချက် လိုအပ်နိုင်သည်။ ယူကရိန်း နိုင်ငံ (Ukraine) ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပုဒ်မ ၇၃) တွင် "ယူကရိန်းနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အပြောင်း အလဲဖြစ်စေမည့်ကိစ္စများကို ယူကရိန်းနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင်ကျင်းပသော လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့်သာ လျင် ဖြေရှင်းကိုင်တွယ်ရမည်" ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းက ခရိုင်းမီးယားဒေသ ယူကရိန်းမှခွဲထွက် ကာ ရုရှားနှင့်ပေါင်းစည်းသွားခြင်းသည် တရားမဝင်ကြောင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။

ခွဲထွက်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း

နိုင်ငံများအနေဖြင့် ပိုမိုလုပ်လေ့လုပ်ထရှိသောပုံစံတစ်ခုမှာ ခွဲထွက်ခြင်းကိုတားမြစ်ခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ ယင်းကို သွယ်ဝိုက်လုပ်ဆောင်ပုံမှာ နိုင်ငံနယ်နိမိတ်များ တစ်စည်းတစ်လုံးတည်းတည်ရှိခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲခြားစိတ်ပိုင်းခွင့်မပြုခြင်းကို ရိုးရှင်းစွာကြေညာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ခွဲထွက်ခြင်းကို တားမြစ်

သည် အချို့သောနည်းလမ်းများမှာ ပိုမိုပြင်းထန်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိသည့်အစိုးရများ ပါဝင်သည့် စနစ်တစ်ခုကို ထူထောင်ရာတွင် “ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကျင့်သုံးခြင်းသည် မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို နိုင်ငံတော်နယ်နိမိတ်အတွင်းမှ ခွဲထွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်းမရှိစေရ” ဟု အီကွေဒေါနိုင်ငံ (Ecuador) ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပုဒ်မ ၂၃၈) တွင် ရှင်းလင်းစွာပြဆိုထားသည်။ ယင်း၏ အိမ်နီးချင်း ဘိုလီဗီးယားနိုင်ငံ (Bolivia) တွင်မူ ခွဲထွက်ခြင်းကို ညင်သာစွာတားမြစ်သည့် နည်းလမ်းတစ်မျိုးအဖြစ် နိုင်ငံတော်အဆင့်အောက်ရှိ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို “နိုင်ငံတော်၏ စုစည်းညီညွတ်မှု အဝန်းအပိုင်းအတွင်းတွင်သာ” အာမခံချက်ပေးထားသည်။ ယူကရိန်းနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပုဒ်မ ၁၃၄) တွင် ခရိုင်းမီးယားသည် ယူကရိန်း၏ ခွဲထုတ်မရနိုင်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ကြေညာထားကာ ခရိုင်းမီးယား၏ခွဲထွက်ခြင်းကို တားမြစ်ထားသည့် သဏ္ဍာန်တွေ့ရသည် (သို့သော် ယင်းသည် ခွဲထွက်ခြင်းကိုကာကွယ်ရန် မလုံလောက်ခဲ့ပေ)။

နိုင်ငံ၏ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း၊ နယ်မြေများ တစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိခြင်း ဖော်ပြချက်များကို များစွာတွေ့ရလေ့ရှိပြီး တားဆီးရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ခွဲထွက်ခြင်းအကြောင်းကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြခြင်းမျိုးကိုတွေ့ရခဲ့သည်။ သို့သော် ယင်းတို့၏ သက်ရောက်မှုမှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၀ တွင် “နိုင်ငံတော်တွင် ပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များ၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများစသည့် နိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေအပိုင်းအခြားဟူသမျှသည် နိုင်ငံတော်မှ မည်သည့်အခါမျှ ခွဲမထွက်ရ” ဟူ၍ဖော်ပြထားပြီး ခွဲထွက်ခြင်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းတားမြစ်ထားသည်။

ပုံစံကွဲတစ်မျိုးမှာ နိုင်ငံတော်၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ နယ်မြေများ တစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှုကို ထိန်းသိမ်းရန် နိုင်ငံသားများအပေါ် တာဝန်တစ်ရပ်ထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံ (Afghanistan) ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပုဒ်မ ၅၉) တွင် မည်သူတစ်စုံတစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ “လွတ်လပ်ရေး၊ နယ်မြေများတစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှု၊ အချုပ်အခြာအာဏာ ပိုင်စိုးမှုနှင့် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဆန့်ကျင်၍ လုပ်ဆောင်ခြင်း” မပြုရဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဘူတန်နိုင်ငံ (Bhutan) ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပုဒ်မ ၈) တွင် နိုင်ငံသားများသည် “ဘူတန်နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်စိုးမှု၊ နယ်မြေများတစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှု၊ လုံခြုံရေးနှင့် စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ထိန်းသိမ်း၊ ကာကွယ်၊ စောင့်ရှောက်” ရန် တာဝန်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

တိုင်းပြည်၏ နယ်မြေများတစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှုကို နိုင်ငံသားများအား ကတိကဝတ်ပြုလေးစား လိုက်နာစေခြင်းသည် ခွဲထွက်ခြင်းကို တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သော မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မဆို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ချိုးဖောက်ရာရောက်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ ယင်းသို့ဆိုလျှင် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာအသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းနိုင်ခွင့်တို့တွင် ချွင်းချက်များရှိကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပြဆိုရန်လိုသည်။ သို့သော် နိုင်ငံတွင်းတွင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ပိုမိုရရှိစေရေး တိုက်တွန်းတောင်းဆိုမှုများ သို့မဟုတ် လူမျိုးဂုဏ်သိက္ခာအတွက် တောင်းဆိုမှုများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်မှုများဟု မသတ်မှတ်နိုင်ရန် ယင်းချွင်းချက်များကို ကျဉ်းမြောင်းစွာ သတ်မှတ်ထားနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ (Bulgaria) ၏ ၁၉၉၁ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာ နှင့် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဆန့်ကျင်” လုပ်ဆောင်ခြင်းမပြုသမျှကာလပတ်လုံး လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းနိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ထားသည်။ ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ၏ Pirin နယ်မြေသည် မက်ဆီဒိုးနီးယား (Macedonia) တွင် ပါဝင်သကြောင်း တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သည့် Linden-Pirin ညီညွတ်သော မက်ဆီဒိုးနီးယားသားများအစည်းအရုံး (United Macedonian Organization Linden-Pirin) ကို ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံးက ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် တားမြစ်ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။

လူမျိုးရေးအလိုက် သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအလိုက် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ထားသော နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၏ တည်တံ့မှု၊ အခြေခံဒီမိုကရေစီနည်းကျဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ပျက်ပြား စေရန် ကြံစည်လုပ်ဆောင်သည့် ပါတီများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများစွာတို့တွင် တားမြစ်ထား သည်။ ဘရာဇီး (Brazil)၊ ဘူဂေးရီးယား (Bulgaria)၊ ပြင်သစ် (France)၊ ဂျာမနီ (Germany) နှင့် အိန္ဒိယ (India) အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၅၀ တို့တွင် နိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေများတစ်စုတစ်စည်းတည်း တည်ရှိမှု သို့မဟုတ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာတည်မြဲမှုကို ခြိမ်းခြောက် သော နိုင်ငံရေးပါတီများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘူဂေးရီးယား နိုင်ငံ ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပုဒ်မ ၁၅) နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်များတွင် နိုင်ငံ၏ နယ်မြေများတစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှုကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ခွဲထွက်ရေး အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ရပ်တည်စုစည်းထားသော နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုသည် ဖွဲ့စည်းခွင့် ရနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအများအပြားတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများတရားဝင်၊ မဝင်နှင့် ပတ်သက်သော အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာဆုံးရှုံးမှုက ပြုလုပ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ယူကရိန်းနိုင်ငံတွင် ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှစပြီး (အခြားကိစ္စရပ်များအပြင်) ခွဲထွက်ရေးကြိုးပမ်းလှုံ့ဆော်မှု ကြောင့် နိုင်ငံရေးပါတီများကို ဖျက်သိမ်းခြင်း နှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

နှုတ်ဆိတ်နေခြင်း

တတိယရွေးချယ်ဖွယ်နည်းလမ်းမှာ ယင်းခွဲထွက်ခြင်းအကြောင်းကို ထုတ်ဖော်မြွက်ဟု မပြု ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ခွဲထွက်ခြင်းအကြောင်းကို ပြောဆိုခြင်းဖြင့် ခွဲထွက်ခြင်းကိုပဟိုပြုကာ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများ ဖြစ်လာနိုင်သောကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ယင်းအကြောင်းကို မဖော်ပြခြင်း သည် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်သည်ဟု အချို့က ပြောဆိုကြသည်။ အချို့ကမူ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်စေရန်အတွက် ခွဲထွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုသည်ဖြစ်စေ၊ တားမြစ်သည် ဖြစ်စေ ပွင့်လင်းစွာပြောဆိုထားခြင်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ယင်းပြောဆိုမှု များတို့သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရေးသားဖော်ပြချက်များနှင့် နိုင်ငံရေးစေ့ဆော် လှုပ်ရှားမှု များအကြားတွင် အဆက်အစပ်ရှိသည်ဟု သို့မဟုတ် ယူဆချက်များအပေါ်မူတည်သည်။ ယင်းတို့သည် မတူညီသော အခြေအနေအထားအပေါ်မူတည်၍ များစွာကွဲပြားခြားနားနိုင်သည်။

ခွဲထွက်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသော်လည်း ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးမှုများနှင့် နိုင်ငံရေးအကြပ်အတည်းများကို ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်စေခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးတွင် ၁၉ ရာစုနှစ်၌ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားစေခဲ့သည်။ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း (UK) တွင်မူ ခွဲထွက်ခြင်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းခွင့်ပြုထားသည့် ပြဌာန်းချက် မရှိသော်လည်း စကော့တလန် (Scotland) သည် လွတ်လပ်ရေးရယူရန် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတစ်ခု ကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စရပ်တွင် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲသည် ယူကေပါလီမန်၏ ပြဌာန်းထားသော အက်ဥပဒေအရ ဥပဒေဆိုင်ရာအခြေခံ ရှိသော်လည်း စကော့တလန်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ခွဲထွက်ရေးဝါဒီပါတီအနိုင်ရရှိခဲ့မှုက ယင်းဆန္ဒခံယူပွဲကို စတင်ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကိစ္စသည် ယခုအချိန်ထိ သက်ဝင်လှုပ်ရှား လျက်ရှိပြီး သေချာရောမရှိသေးချေ။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားခြင်း၊ ဖော်ပြမထားခြင်းသည် အရေးပါပါသလား?

အချို့ကလည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မည်သို့မည်ပုံရေးသားထားခြင်းသည် အမှန် တကယ်လက်တွေ့တွင် အရေးပါခြင်းရှိမရှိ မေးခွန်းထုတ်ကြပေမည်။ အဆုံးတွင်မူ နယ်မြေဒေသ တစ်ခုသည် နိုင်ငံတော်မှ အမှန်တကယ် ခွဲထွက်လိုခဲ့သော် ယင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လျစ်လျူရှုမည်သာဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ သာကေများမှာ နည်းပါးသော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တွင် ရေးသားဖော်ပြထားမှုများသည် လက်တွေ့အခြေအနေကို ခြေရာကောက်ရေးသားကြပုံ

ပေါ်သည်။ မကြာသေးမီက ခရိုင်းမီးယားသည် ရှားနှင့်ပေါင်းစည်းရန် ယူကရိန်းမှခွဲထွက်ခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ် မတိုင်မီအထိ ခွဲထွက်ခြင်းကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရှင်းလင်းစွာထားခြင်းဖြစ်သော မည်သည့်နိုင်ငံမျှ ယင်း၏နယ်မြေအစိတ်အပိုင်းမှ ခွဲထွက်မှုကို တွေ့ကြုံဖူးခြင်းမရှိကြပေ။ အဆိုပါ ဖြစ်စဉ်သည် ယူကရိန်း၏ နယ်မြေတစ်ခုကို ရှားက အင်အားသုံးကာ ခွဲထွက်သည့်ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်သည့်အတွက် ယခုပြောဆိုနေသည့် အကြောင်းအရာနှင့် ဘောင်ဝင်ချင်မှ ဝင်ပေးလိမ့်မည်။ တဆက်တည်းဆိုရပါလျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ခွဲထွက်ခြင်းအကြောင်း ထည့်သွင်းဖော်ပြ ထားခြင်းဖြင့် မဖော်ပြထားသည့်အခြေအနေနှင့် နှိုင်းစာလျှင် နိုင်ငံတော်မှ ခွဲထွက်ခြင်းများပြုရာတွင် ချောချောမွေ့မွေ့ဖြစ်နိုင်သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၃။ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း

ခွဲထွက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် စိတ်ခံစားမှုလွန်ကဲပြင်းထန်စွာပါဝင်ပြီး ကြမ်းတမ်းသော အခြေ အနေများသို့ အလွယ်တကူပြောင်းလဲသွားနိုင်သဖြင့် နယ်မြေအပိုင်းအခြားဆိုင်ရာကိစ္စများကို စောင့် ကြည့်ရန်နှင့် စီရင်ရန် လိုအပ်သည်။ အငြင်းပွားမှုများကို မည်သူကဖြေရှင်းပေးနိုင်မည်နည်းဆိုသည် မှာ အလွန်အရေးကြီးသော မေးခွန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ခွဲထွက်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်မှု တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရှင်းလင်းစွာ ပြဌာန်းထားသည့်အတိုင်း လုပ်ဆောင်နေခြင်း ဖြစ်ပါက အခြေခံလိုအပ်ချက်များပြည့်စုံစေရန်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို သေချာစွာလုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်သည်။ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲများကိုကြီးကြပ်ရန် အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ပံ့ပိုးမှုလိုအပ်နိုင်သည်။ ခွဲထွက်ရေးတောင်းဆိုမှုများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခံရခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် နယ်မြေအပိုင်းအခြားအလိုက် အာဏာပိုင်စိုးမူနှင့်ပတ်သက်သော အငြင်းပွားမှုများသည် ဖက်ဒရယ်စနစ်များရှိ ဂျာမန်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံး၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတရားရုံးချုပ်နှင့် အခြားတရားရုံးများတို့၏ တရား စီရင်ရေးဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် အဓိကအစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်နေပေသည်။

အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် နယ်မြေအပိုင်းအခြားဆိုင်ရာ အကွဲအပြား ဖြစ်စဉ်များကို ဖြေရှင်းခြင်းတို့တွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်တစ်ပြည်ထောင်စနစ်နှစ်ခုလုံးရှိ တရားရုံးများသည် မကြာခင်ဆိုသလို ပါဝင်ပတ်သက်နေကြရသောကြောင့် ယင်းတို့၏ ဆုံးဖြတ် ချက်များသည် နိုင်ငံအတွင်းတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ရန် သို့မဟုတ် ခွဲထွက်ရန် မက်လုံးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများရှိနိုင်သည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ (the Philippines) တွင်မူ Bangsamoro ဒေသတွင် သီးခြားလွတ်လပ်သောတရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ကို ထူထောင်ရန် ကနဦးသဘောတူညီချက်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ခြင်းမရှိဟု တရားရုံးချုပ်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်နေသောဒေသအား နိုင်ငံအတွင်းတွင် ဆက်လက်ထားရှိရန်ကြိုးပမ်းမှုကို အဟန့် အတား ဖြစ်စေသည်ဟု အချို့က ချီးမြှင့်ကြသည်။ ယင်းသည် အလုံးစုံလွှမ်းခြုံသော သဘောတူညီချက် တစ်ခုရရှိရန် ကြိုးပမ်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အထစ်အငေါ့အသေးစားတစ်ခုသာဖြစ်သော်လည်း အကွဲ အပြားဖြစ်စဉ်များတွင် ပြင်ပမှစောင့်ကြည့်သူများသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ပြဿနာဖြေရှင်းပေးခြင်း ထက် အခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးဝါးစေကြောင်း ပြသနေပေသည်။

နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်သောဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ နှစ်ခုလုံး၌ ခွဲထွက် ခြင်းအတွက် ဥပဒေမူဘောင်များချမှတ်ရာတွင် တရားရုံးများသည် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကြသည်။ စပိန်နိုင်ငံနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတို့မှ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးများသည် ခွဲထွက် ခြင်းဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရပြီး လွန်စွာခြားနားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များပြုခဲ့ကြသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် တရားရုံးချုပ်က Quebec ဒေသသည် တစ်ဖက်သတ်ခွဲထွက်ခြင်းမပြုနိုင်။ သို့သော် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် ရှင်းလင်းစွာဆန္ဒဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် နယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားအတွင်းနေထိုင်သူ များ၏အများစုက လိုလားကြောင်းဖော်ပြခဲ့လျှင် ခွဲထွက်ခြင်းကိုစေ့စပ်ညှိနှိုင်းရန် ဖက်ဒရယ်အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည် (ကနေဒါတရားရုံးချုပ်၊ ၁၉၉၈)။ ခြားနားချက်တစ်ခုအနေဖြင့် စပိန်နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးသည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲ

International IDEA အကြောင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း (International IDEA) သည် ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော ဒီမိုကရေစီစနစ် ပေါ်ထွန်းရေးကို အထောက်အပံ့ပေးရန် ရည်သန်ဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရများအကြားချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

MyConstitution အကြောင်း

MyConstitution စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပြည်တွင်းတွင်ဖော်ဆောင်ပြီး အသိပညာပြည့်ဝသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျိုးစီးပွားပတ်သက် ဆက်သွယ်သူများ၏ တောင်းဆိုချက်များကို အခြေခံကာ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သူများ အတွက် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်မှ အကြံပေးဝန်ဆောင်မှု များကိုလည်း ပေးအပ်ပါသည်။ ဤအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်စာတမ်းများအတွက် အဆိုပါ ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

MyConstitution စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာသည့် အတွေ့အကြုံ များကို အခြေခံကာ ဆက်စပ်မှုရှိသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို လေ့လာမှုများနှင့် ဆွေးနွေးမှုများလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ကိုလည်း ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။

ဆက်သွယ်ရန်

International IDEA မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက်ရုံး
၆၈(ဘီ)၊ ဆရာစံလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊
ရန်ကင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ။
Email: info-myanmar@idea.int
Tel: +95 9 263 128104
Fax: + 95 1 5564 07

www.idea.int

မှတ်တမ်းတင် အသိအမှတ်ပြုလွှာ

ယခုစာအုပ် ထုတ်ဝေရေးသားခြင်းကို နေရာပိုင်ခြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း အစိုးရတို့မှ ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။



ကျင်းပရန် ကာတာလိုးနီးယား၏ ကြိုးပမ်းမှုကို ပယ်ချခဲ့ပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းရှိ နိုင်ငံရေးအကျပ် အတည်းကာလတွင် ဗဟိုအစိုးရဘက်မှ ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်ခဲ့သည်။

၄။ နိဂုံး

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် နယ်မြေအစိတ်အပိုင်းများအကြား လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲဝေပေးအပ်ရာတွင် အရေးပါသော ကိရိယာများဖြစ်ကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ယင်းတို့သည် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် နယ်မြေများတစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှုကို အလေးထားကာ ခွဲထွက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များတွင် နှုတ်ဆိတ်နေလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ဖြစ်စဉ်အချို့ တို့တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများသည် ခွဲထွက်ခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ခွဲထွက်ခွင့်ကို အတိ အလင်း ခွင့်ပြုခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ တိတိပပ ပိတ်ပင်ထားခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ကြသည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ ယူဂိုဆလားဗီးယားနှင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း တွင် တောင်ဆူဒန်တို့အပါအဝင် ၎င်းအခွင့်အရေးကိုပေးအပ်ထားသောနိုင်ငံများသည် အမှန်တကယ် ပြိုကွဲခဲ့သော်လည်း ယင်းသို့တိုင်းပြည်ပြိုကွဲခဲ့ခြင်းသည် ခွဲထွက်ခွင့်သတ်မှတ် ပေးအပ်ထားခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူမည်ဆိုလျှင် မှားယွင်းပေလိမ့်မည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာပုံစံ ရွေးချယ်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံအများစု ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံ နေရသည်မှာ ခွဲထွက်ခြင်းကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း တားမြစ်မည်လော သို့မဟုတ် ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ် သက်ပြီး နှုတ်ဆိတ်နေမည်လော ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အကောင်းဆုံးချဉ်းကပ်ပုံမှာ သက်ဆိုင်ရာနောက်ခံ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ပထဝီအနေအထားများ အပေါ် မူတည်ပေးလိမ့်မည်။ နိုင်ငံ၏နယ်မြေအစိတ်အပိုင်း များအချင်းချင်းအကြားတွင် ပြဿနာများမရှိခဲ့ဖူးသော နိုင်ငံများတွင် ခွဲထွက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကိုးကားဖော်ပြရန် မလိုအပ်သလောက်ဖြစ်ပြီး ယင်းအကြောင်း နှုတ်ဆိတ်နေခြင်းသည် အကောင်း ဆုံးရွေးချယ်မှုဖြစ်ပေမည်။ အခြားနိုင်ငံများတွင်မူ နယ်မြေများ တစ်စုတစ်စည်းတည်းတည်ရှိမှုကို အကိုးအကားပြုခြင်း၊ ယင်းကို ထိန်းသိမ်းရန် နိုင်ငံသားများ၏ တာဝန်တစ်ရပ်အဖြစ် ထပ်မံဖြည့်စွက် ခြင်းတို့သည် နိုင်ငံတော်ကို ခွဲခြားစိတ်ပိုင်းခြင်းအား ခွင့်မပြုနိုင်ခြင်းကို အလေးအနက်ဖော်ပြရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေပါလိမ့်မည်။

ကိုးကားချက်များနှင့် ထပ်မံလေ့လာ ပတ်စလှယ်ရာများ

Canadian Supreme Court. Reference Re: Secession of Quebec, [1998] 2 S.C.R. 217

Comparative Constitutions Project, Data Release 2.0 (2014). <<http://www.comparativeconstitutionsproject.org>>

Haljan, D., Constitutionalizing Secession (Oxford: Hart Publishing, 2014)

International Court of Justice. Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence in Respect of Kosovo, Advisory Opinion, 2010 I.C.J. 404 (July 22)

S. Levinson (ed.), Nullification and Secession in Modern Constitutional Thought (Lawrence, KA: University of Kansas Press, 2016)

Sunstein, C., 'Constitutionalism and Secession', University of Chicago Law Review 58 (1991), pp. 633-70